

Niamuno Sargas

brošiams Lietuvininkams žines parnešas.

Niamuno Sargas, Ragainėje kas penkį išdūdamas, kaktūja prie arcžiausiojo pusto ar per gromatnešį apsteliūtas ant bertainio meto 35 peningius, su prinešimu į namus 50 peningiu. Jį pati laifrašezio spaustuvė priima apsteliūjamus.

Apstatymai į Niamuno Sargą įstatomieji kaktūja po 10 peningiu už kogną smulkeis raktais išspausť eilę ir yra šio laifrašezio spaustuvėje priimami. — Gromatas dėl laifrašezio rakšomas priima redytojas Ragainėje (Ragnit).

Nr. 16.

Ragainėje šubatoje 18. aprilį

1885.

Skirtumas.

Smoler'is, pagirtas Wendas ir didis savo gimines ir kalbos užtarėjas, kartą iš savo tėviškes Wendijos į Petrapilę (Peterburkį) keliavo, meilydamas ten šiek tiek pašalpos surinkti dėl marginu studentu wendiskosios gimines, kurie kunigu ir mokytoju stonui prifigatovyjo, idant meliaus savo giminei galėtų hluzyti. Suprantamas dalykas, kad „savogu laizytojei“ savo „patrijotismą“ bandė išreikšti, aną žmogelį dėl jo kelionės į Maskoliją wifotiu būdu apsteldami. Jis buť tai panslawistas esąs, renkas pinigų Maskolijoje, idant tarp Wendu Raktūse ir Prusijoje didesni kursymą (agitaciją) Maskoliams ant gero galėtų pradėti. Raktūsis prigimtosios kalbos mlytojas nūprosnai ten buvo keliavęs. Maskolei budami gryktikai fatalistikšios weros neto nedawė, dėl to kad protestantai, pagal jų pažvilgį, būr buti ne krikščionys... Smoler'is bandė tada prie protestantiškųjų Petrapilės Wofiecziu klabinti. Jis jiems išguldė aiškes abrozais, kokia dwafiška bėda ponawoja tarp Wendu, kiel kunigu, mokytoju, wendiskai mokanciu, truksta. Ezie jam staczei atsiliepė, kad tai newerčtinās daigtas, tarydami*): „Jūs mums sakėte, kad Wendu gwmatininku 170000 dušiu esą ir kad šie iš dalies pamoklo wendiskoje kalboje ir kunigu, wendiskai mokanciu, stoloja. Žiu-refite, Petrapilėje ir prirubežiūjancziose Baltijos provincijose skaito tik apie 140000 Wofiecziu, o tik Maskoliu waldžia jiems laiko wofiską uniwersitetą ir menkiausiai 8 wofiskās gimnazijas, ir šios, kaip ir wifos wofiskosios widutinės mokslawietės (šulės), taip jau ir wifos wofiskosios žemines žmonių šulės su tobuliausiaje wale yra ikredytos, ir Maskoliu waldžia tik tada augčziausei apie jės testrupina, kad mes nū jos ju išlaidymui nepaprastą pinigų pašalpą išsiprašome.

O jūs norite mums pawapėti, kad žmogiskoje ir augktai apkwiestoje Wofietijoje esą kitaip! Nepareikite jūz to dėl su jawo ubagawimu, nės nei wienas Wofietis išczionai jusu melams newerčtu. O kiel musu dwafiskystie prifitka, tai ši wifados yra pilna, nės mes turime Petrapilėje wien 13 gerai aprupjtu, wofiskū bažnycziu — kunigas šw. Petro bažnyczios ant p. ju waldžios priedėtkais metini žemimą 20000 rubliu traufia — beje musu kunigai jūz su jusu bėdos kaulšmais tikrai išjūtu. To dėl nepareikite mums su jawo newerčtinaišeis pasakojimais!“ — Tokį atliepiną musu Wendas gawęs, turėjo namon grįžti, patirti gaudamas, kad fitur nei weryte newerčja, kokia dwafiška bėda Wendijoje ponawoja. — Mes Lietuwoje rasi dar sunkiaus turime. Kiel musu žeminiu šuliu, Lietuwininku kudikiu lankomu, netur moktojauz, lietuwiškai mokanczio! — At bėda, bėda! Sejama neaplynta tarp waiķu ir tēwu, suardomi gimines šnare! Kur bus galas? ...

At, kaip širdys nelabumą,
Kurs jau randas, ištrimos,
Širdys laifanczios wernumą
Dėl karaliaus, dėl weros!

At, kaip širdys nelabumą,
Kurs mums grumzdžia, ištrimos,
Širdys wis už jūz*) drąsumą
Ši smerties jauczianczios!
M.

Žmogus iš prapuldytos garbės žmogzudys.

Žitras nusidawimas. (Pagal wofiską.)
(Priemazga.)

Kristijonas Wiltas buvo su nus wieno karcziauninko nekuriame mēstelyje L. (kurio wardas tur tapti užtėlėtas, kaip po tam išfirodys) ir gelbėjo

sawo motynai — nesa tėwas jau senai buvo miręs — iki į sawo dwidėsintąjį metų gaspadorystę aprupinti. Gaspadorystė buvo prasta, ir Wiltas turėjo daug walno czėsio. Jau iš šulės jis per išdytųjį waitingą pažistamas buvo. Užaugusios mergaitės dėl jo drąsumo wafigūdė, ir mēstelio waitai garbawojo jį dėl jo gudriosios galwos. Priegimtis nebūwo jo kunų pilnai apdwanojusi. Majas, ne gražus stonas, garbanoti ir nepritinkamai jādū plaukai, plati prispausta nosis ir paputusi wirkutinė lupa, kuri dar prieg tam iš arklio spyrio perfrupusi, dawė jo pawyzdžiui pasipriešijimą, kūrš wifas mergaitės nū jo pabaide ir štukoms jo draugu bagotingą maistą parupino.

Jis norėjo ant tu patycziu su gwoltu įgauti, kas jam užgita būwo; dėl to kad jis nepatiko, apsiēmė jis patikti. Jis būwojo kuniskai ir persifalbėjo, buť jis mlyš. Mergaitė, kūrę jis štyrėsi, jam neteisybę dare; jis turėjo priežastį bijotiesi, kad ne kas jo draugu laimingesnis būtu; o ta mergaitė būwo warginga. Šzirdis, kuri jo pasibazhjimams užrakita wafiliko, rasi jo dawanoms atfwerė; ale jį patį bėda špaudė, ir nžingās bandymas, sawo wirkutinę pusę giliūjanczia padaryti, prarijo dar ir tai, ką jis per wargingą gaspadorystę papelnė. Per tingus ir per patikas, sawo supustytiems namams per aprokawimą pagelbėti; per mandrus, o ir per šilpnas, poną, kuriūmi jis iki šiol būwęs, į laukininką apmainyti, bei sawo brangei walnybei atfifatyti, tebemātė jis tik wieną kelią, kur galētu išlipainioti — kūrį tufstanczei pirm jo ir po jo su geresnia laime keliawę — tą kelią, poniskai wogti. To tėwifšes mēstas rubežiawosi su kunigaikštiskā gire, jis pradėjo slapczei medinius gwmolius šaudyti, ir ką jis iš sawo wogimo ikrinko, keliawo wērnai į rankas jo mielulės.

Tarp mieluliu Ertmutės būwo Križas, palešinczia lešininko. Weifei šis numanė naubą, kūrį dawanos Wiltu ant jo lāmėjusios būwo, ir žwairei žiuredamas tyrinėjo jis priežasties apfikeipimo. Jis

*) Jmmisch, der Panslawismus unter den Wenden. Leipzig 1884.

*) Uį karalių.

rodesi stropiaus Patrimpineje — Patrimpine buvo Wilko karčiama wardu — jo tykojancijosios afys, iš pamydo afylesnios, ištyninėjo jam weike, iš fur tie pinigai radosi. Trumpa czeša pirm to buvo aštus paliepinas prieš briedmušius atnaujtas, kirs peršengtoji ant baudžiamos kalėjimo prasudhyjo. Krizas nepailso, paslėptusius kelius savo neprieteliaus aptiekti; galiaus jam ir pasifese, neapsimisljantijį uždraustą darbą išpromojant nutverti. Wilkas tapė įtrauktas, ir tik savo wisą mažąją dalį aperawodamas wos ne wos taip toli teiškalejo, prisudytąje torawone pinigais nutreipti.

Krizas rykamo. Jo priešininkas buvo pergaletas ir Ertmutes meile buvo ubagui užbalusi. Wilkas pažino savo neprietelį, ir kitas neprietelius buvo palaimingas apturetojis jo Ertmutes. Spaudžianti pajauta bėdos prisidraugawojo išdarytamiam mar drumui. Wėda su pamydu įwienyta ant jo jutimo pūla, badas jį į tolimą swetą išgena. Pagieja ir piktas noras jį drutai nusitwėre loito. Jis antrąjį sykį briedmušiu pastoja; ale Krizo dwilinkas dabojimas prigauna jį ir antrąjį sykį. Dabar jis gauna wisą aštrumą zokano pajusti: nes nebetur daugiaus weto būti ir keliose nebelese tampa jis į baudžiamos kalėjimą wyriausiojo mēsto nugabetas. Sawo torawonės metą jis buvo atlikęs, jo piktieji pajunkimai ir geidulei dėl tolimo auge, jo priešgynystė po relaimės sunkumu pasididinusi. Wos sawo walnybė atgawęs, įstubinasi į sawo gimtūmės wietą sawo Ertmutei pasirodyti. Jis pasirodo, wisi nū jo kalin bega. Prišpyrusioji bėda galiausiai ir pasididžiamą yra palenkusi ir jo mintstumą pergalejusi — jis mēstelio bagočiams prisijuldamas nor per priedienininką sluzyti. Buras dėl jo silpnojo stono pečeis trukčioja, jis ima fitą stipresniu saulu, kirs taip jau siulosi. Jis pasidrišta dar pastųjį bandymą daryti. Wienas urėdas dar neapstatytas, paslutinioji neprapuldytoji wieta wēžlybojo wardo — jis maldūjasi per kerdžiū mēstelio, ale buras nenor sawo klanes nei jokiam sawwalninkui padūti. Wījuse sawo apsiēmimūse prigaunas, wifose wietose atstumtas, jis pastoja treciąjį kartą žwermušiu, ir treciąjį kartą jam trophyjasi nelaimė, jo bundanciamiam neprieteliui į nagus pulsi.

Dwilinkasis atkritimas buvo jo nusidėjimą pasunkinęs. Sudžia žiurėjo į zokano knygą, ale nei wienas nežiurėjo į kirdį apstūstojo. Paliepinui prieš žwermušius reisejo pakorawojimo, įpatiklo ir pabauginancio, ir Wilkas tapė nusudytas, po įbeginimo kartumui ženklo ant mugaros, tris metus twirtnėje dirbti.

Jr žiam czešui pradėgus jis iš twirtnės išėjo — ale powisam kitoks, kaip jis tenai nuėjęs buvo. Sziczion prafidėda naujas perskyrimas jo amžio; klaušytėsi jo paties, kaip jis sawo dwasibkiamiam priestonui ir subžioms išsipazino.

„Užėjan ant twirtnės“, sakė jis, „kaip toks paklydelis ir je palikau kaip toks latras. Dar buwau tą swetę turėjęs, kas man brangu buvo, mano garbė raitėsi po gėda. Į baudžiamos kalėjimą pargabetas tapiau prie dwidešimt ir triju kaliniu

įkistas, tarp kuriu du razbaininku ir titi wisi didi wagys bei bastunai buvo. Manę išjūke, kad apie Diwą kalbėjau, ir priwertė begėdistus bluznyjimus prieš šį ganytojį šaktyti. Man padainūdawo kėšiu dainas, kuriūs aš, palawekas, ne be pasibaisejimo ir pasipurtinimo klausiausi; ale tą aš waromą macziau, tai mano gedulingumą dar jūle sufelė. Nei wiena diena nepraejo, kurioje ne bile toks begėdistas amžio begis perškartoj, bile kokia pitėnybė ne susnekėta tapė. Bradžioje nū šiu žmonių kawojauši ir ju kalboms pasilepiaui, kaip man tik galima buvo; wienok meilėjau koki sutwėrimą turėti, o nedorūmas mano uždabotoju man ir mano šunį neperleido. Darbas buvo sunkus ir baisus, aš pats ligustas; man reisejo pristowėjimo (pagalbos), ir jei tiesą sakysiu, man reisejo apgailejimo, ir turėjau bį tūmi, kas dar mano sąjines likusi buvo, nusipirkti. Taip pasipratinausi galiausiai prie didžiausiosios biauzybės ir paslutiniamė metu bertainyje gudriais permāniau už sawo moštėjus.

„Nū dabar taip dienos sawo paleidimo laukiau, kaip pagiejos trokšau. Wisi žmonės buvo manę išbarke, nēja wisi buvo geresni, palaimingesni už manę. Sawę laikiausi per muczelninką priegimties kėšybes ir per zokanu užmušimo apėgą. Dantis grieždamas tridawau sawo lenciugus saulei už mano twirtnės kalnelio užtelant; tolimas išžiuris yra dwiguba pekla kaliniui. Walnasis wejukas išlyse mano turmo giedodamas, kregždė ant geležies lazdos mano užfaisčio nusileizdama, rodesi, manę sawo walnybė arždyti norincziudu ir padarė mano apkalimą jū baisesniu. Tūkart pažadėjau nesuderinamą žerplinciją neapylantą wisam, kas žmogui prilgysta, ir tą pasizadėjau, esu ir wėrnai laikęs.

„Mano pirmoji mislis, kaip manę paleido, buvo mano gimtūmės mēstelis.

„Kaip mentas ir mano lūkestis buvo cze išsimaititi, taip daug pasizadėjo mano pagiejos išalkis. Mano širdis mušosi pitecziaus, baznyczios turmui iš tolo išgirelės išsikeliant. Rebebumo širdingojo džiaugsmo, kaip jį pirmąjį kartą pareidamas jaučiau — atsiminimas wiso negerumo, wisu perfekinejimu, kuriūs sykį ten kentėti turėjęs buwan, pabudo wienu sykii iš išgastingojo smerties miego; wifos ronos wēl friawėjo, užgijusiosios atsidarė. Antrą tiek passtubinau sawo žingsnius, nēja jau po pirma atsigaiwinau tūmi, kad sawo neprietelius per sawo staigų pasirodymą išganditi galėsiu, ir troškau dabar taip jau žwėžiaus pažeminimo, kaip pirm to to drebejęs buwan.

(Dar ne wiskas.)

Arfimi!

Warliukes jau rėtė,
Pawasaris bus,
Jau gandrai atlėtė,
Atlantė ir mus.

Jau ledas atšiwėrė,
Jau upė walna,
Laufs sniegą nugėrė,
Wandens tur gana.

Jau žmonės ir girė
Atšnaujis, atžels:
Tie, kur nēr numirė,
Linskmai pasifels.

Bumpurėlei liepužiu
Szwiefiaus jau rudūj,
Weidelei mergužiu
Szwėžiaus raudonūj.

Žiednks atsidarė,
Raktelis dangaus*),
Žiema prasiware,
Drs jaučias šilcziaus.

Dangus atsidarė,
Šnyho migla,
Raimynai jau arė,
Sztai saulė, giedra!

Ark, ark, tinginėli,
Tit kelsies ir ark,
Pabudį bernelį,
Sunnelį pabarť:

Stow gataws margingas,
Jam darbo jau reit,
Gaspadoriau turtingas,
Ar kelsies jau weit?

Miegot, kam nutirpt nor
Kunelis jo šauns!
Dietuwiniks jau dirbt nor,
Jr aš esu jauns.

Szwiesť, šwiesť, tu saulužė,
Szwiesť tu ant dangaus,
Aš imsiūs žagružė,
Diems gelbes toliaus.

Ei, Diemo gerybė,
Žiemoj nepražut!
Ei, džiaugsmas, linskmybė,
Dietuwiniku but!

D-ras G. J. J. S. iš Gr.

Apie uodos jaugone.

Kożnas daktaras pripažįsta, kad dijetikoje (sweikatos kawoneje) yra labai didžiū daigtu jaugojimas ir cychtyjimas ūdos, turi priklauso prie šwargbiausiuju įtaisų (organu) musu kuno. Uda kūnas tur ne tiktai dėl to, idant suteiktu apgynimą aptrauktiems jaje įtaisams, bet ir dėl to, idant ji atliktu darbą, išlaikanti kūno gywumą. Uda sutaisina gaškimą šilumos kūno, o tai įwyksta smagiaus ar mentiaus garijant wandeniui ant ūdos pawiršio. Tūse darbūse ūdai daug gelbti dwi glithys (gliths, porai, išylelės), kurios tur joje sawo sedynę: 1) taukinės glithys, kurios dūda taip wadinamus ūdos taukus arba ūdos tepa'q, ir 2) prafaitinės glithys, kurios gelbti mainyti kraujo dujas (daleles) su atmosferišku (laufiniu) oru.

Udinei taukai yra dėl to, kad ūda ir plaukai minkšti ir šwelnus išsilaihtu, ir kad neleistu, idant ūda išdžiutu ir per greitai atauštu. Kad taukinės glithys užsikemša, tai taukai negal buti laufan užgabenti, o per tai glithys pasifelia, papunta. Tokios putmenos pasirodo kaip kad kalnelei ant ūdos, kuriūs mes wadi-

*) Geltona žolė taip wadinama.

name įpūgeleis. O kad tols užsi-
kimšimas taukinių gliciu įvyksta ant
aties blakstenu, tai mes žinome, kad auga
miežis alyje. Sąrašas yra nėšas
kitas kaip tik sudžiumę ūdinei taukai, ku-
riu buvo labai daug atšifire.

Prataitinės glicys randasi, ar daugu-
moje ar mažumoje, ūdoje višo kuno.
Žmogus tur ant paviršio savo ūdos į
2 1/2 milijono prataitinių gliciu. Jis to
mes galime suprasti, kad pramoniskai
(funktiškai) palengvinant prataitinimą
yra galima prastoti daug prataito. Su-
augęs žmogus pragašina karštoje prau-
stuvėje į 3 svarus prataito. Rankos
plaštata, apacia kojų letenos ir pažasti-
nis urvas tur daugiau nei prataitinių gli-
cių.

Tautinės ir prataitinės glicys tur sa-
wyje: taukus, lašų taukinių degalų, wira-
lišką druską ir ne daug mizalinių gai-
walu (uryninių elementu). Žeigu primy-
sime, kad prie to prisideda išmestieji da-
lykai iš ūdos ir purvai, tai suprasime,
kaip yra svarbus rupestis apie ūdą. Vir-
miausiųjų daigtų yra cypstumas. Ji pa-
siekiamė plomimais, maudymais ir cypsto-
mis drapanomis (cypstais drabužiais).
Plaunant ir maudant reikta imti prau-
sų (muilų), kadangi wandū wienas ne-
sutirpina taukines dalis. Besimaudant
išsiwalnyja ūda nū išmestu ūdiniu na-
muciu (celiu), nū taukinių daliu, nū dul-
čiu iš wiršaus kuno prigulysiu, o taip
jau ir nū puwancziu daliu prataito. Be-
simaudydami padarome gerą darbą ne tik
del ūdos, bet ir del wišu widurinių itaisų
(organu), per tą suteikiamė sveikumą wi-
sam kunui. Kas yra apsilėides ir savo
kuno neplauna, tam wišas kunas apsi-
puškija ir niežti. Teisingai sąto lybitis,
kad pagal daugumą suwartojamojo muilo
(praušlo) galime atšpėti augštumą gim-
niškų kulturos, o tie žodžiai yra teisingi
ir del apšvietimo kiekvieno žmogaus.

Senovėje swetas labai rupinoti apie
sveiką išlaikymą ūdos, toli, toli daugiaas
ne kad mes žendime darome. Pagal tai
dar negalime twirtiti, kad žmonės seno-
vėje geriaus mofėjo išlaikyti sveikata ne
taip šiu dienu gimines; tą ju rupestin-
gumą mums paaiškina trys daigtai. Vir-
miausieji randame didelį širtumą ore (kli-
mate). Kūmet mūsų gadynės kulturiš-
kosios žmonių giminės gywena widuryje
ir biauřeje Ciropos, jenowės kulturos
giminės gyweno kraštūje aplink wiur-
žemine mare, kur oras yra labai šiltas.
Be abejos temperatura labai prisideda
prie wartojimo maudyniu (maudykliu).
Sizloje dienoje prataitinant nusišėda dul-
kės, kybanczių ore, ant kuno, ir žmogus
junta reikalingumą nusimaudyti. Bet
šaltame ir biauriame ore mes tofio di-
delio reikalingumo nejauciamo. Už tai
lengwu yra suprasti, kad kraštūje, apgy-
wentūse senowės kulturiškųjų giminių,
maudynės labai išsitaisė, ir daugiaus ne
kaip pas mus, kur oro atmainai per me-
tus yra gana didelė.

Tikejimas taip jau prisideda prie pa-
daugsinimo wartojimo maudyniu. Mažne
kožnas tikejimas tur savo pasakas apie
nusikendimą nusikaltusiosios žmonių weisles
wandenyje. Prie wandens baimės priši-

deda tūjau ir jo garbinimas. Wandeni
wartojo prie wišokių tikejimo žmonių (pa-
proczių). Žiūrėjo į jį kaip į nuteisintojį
— apcypstijanczią ir gawinanczią itelme
wandens į kung perkeldami ant dugios.

Ant galo turime primyti draugijiskąjį
(draugija, draugyste) užvedimą. Seno-
vėje darbus dirbo werginei, wergai. Uti-
nintai nesirupino apie rankų darbus, bet
tikiai apie polytiką, pramonę (dailę, kunstą)
ir mofską. Žmonės jieškantieji linskmy-
biu, podraug su didturceis (daugman-
ceis), perleizdamo ilgą laiką wišatinoje
maudynėje. Čia tai buvo geriausia prie-
prowa (pragumas) nubaidyti nubodumą
(ilggę walandą) žnekomis apie polytiką,
linskmybes, dienos atsitikimus ir t. t.
Ar-gi dywai, kad maudynės buvo stato-
mos taip iškilmingai, ir kad ju daug
buwo?

Išsiurint į maudynės senowisčiųjų gi-
minių swarbus daigtas yra maudynės
Grytu ir Rymijonu. Prie to werta yra
paminėti ir Žybus.

Muizėjus dūdamas įstatymus, kurie
ir iki šio laiko išlaikė Žydu paproczius
ir žmonių, neužmiršo nei maudyniu.
Norint čia įstatu davejas (žokanu dave-
jas) rupinoti apie šijetą (užlaikymą kuno
sweikatos), wienos jis tai apdengė tikejimo
aptaisū.

(Dar ne wiskas.)

Perzwalga.

Jis swetur.

Maskolija. Apie kowas aplink Ruskos
upę Apganištane gendrolius Romarowas
rašo: Man atšikartotinai prašant, kad
pulkauinkas apganištųjų žalnėriu nū
Ruskos upės atstotu, o šiam neklausant,
reikėjo su žalnėreis artintiesi, nėsa tūmi
mishjau savo prašymams bidesnę mace
dūti. Man prisiartinus pradėjo Apganai
šaudyti, taip kad ir mums nėšas neliko,
kaip pradėtąję musą atliepti. Apganai
tapė pamuktai.

Čekikija. Saimbutyje tapjes prašy-
mas papleistas, kurį nekursai Morgen-
stern'as iš Galicijos išsiuntęs. Jam ne-
kursai klostorius nenor jo dukters išdūti,
kurį ant užauginimo buwo ten siuntęs.

Prancūzija. Jis Tonkin'o pranešama,
kad pajaus judawadgime prašytasis ap-
stabyumas neprietelščziū nū 12. aprilio
iš tikro prasidėjęs.

Turkija. Kaip girdėti, Turkai žada,
karui atsirandant, prieš Maskolius wišai
neutral pasilikti. Taip Maskoliams wie-
nas neprietelius bus menkiaus.

Egiptas. Gendrolius Wolselejis wėl
ant rudens karo taisosi. Prieš netikrąjį
praraką buf wienoje žemėje maiktas pa-
filės. Gendrolius Graham'as paliepią
išleides, kad wiši pasifelusieji pasidūtu
ir walgiu bei galwiju į engliškųjį gūlį
(abazą) siustu, už tą jie užmoketa gauję;
neklaušant jiems eise piktai.

Amerika. Maiktas maikštųjų giminių
šiaurwafarinėje dalje Kanados wiš di-
dinasi. Beweit wišos Žndijonų giminės
šiaurwafarinio krašto drauge pasikėlė.
Kanados waldžia eina junkai kowai prie-
šais.

Jis Wofietijos.

Berlynas. Utarninke Wofietijos ceco-
rystės ir Prusu karalystės šaimudu wėl
justojo į darbą.

— Ant Pozu-Gnėžu wyriausiojo wy-
skupo šosto džiafonas growas Poninskis,
ilaidus ir Lenkams patinkas kunigas, sąto,
buť pareišęs.

Jis Lietuwas.

Tilže. Kurmejerio tilto budawonės jau
wėl pradėtos. Szime mete tikisi wišus
stulpus pabudawodisę, o ant wieno krašto
ir geležinį wiršų uždėdisę.

— Prišaitintųjų sudas 13. aprilį berną
Mauriką iš Racheziū del waghstės ir
uždegimo Kūlich'ėnės stunes Racheziūse
ir nemedusiąję Preiskatike iš Laufgaliū del
waghstės prasudyjo. Maurikatis gawo
3 metus ir 6 mėnesius baudžiamos kate-
jimo, o Preiskatike 9 mėnesius katejimo.
— 14. aprilį prišaitintieji prasudyjo liū-
sininką Dultį ir jo paczią iš Ruskės del
neteifios priesiegos, kurią jūdu pernai ru-
denį wienoje promoje po prišaitintųjų sudu
Tilžeje buwo dariusiu, abudu ant 2 metu
baudžiamos katejimo, 3 metu garbes pra-
puldymo ir negalėjimo liudininkais nėsa-
dos bebūti.

Klaipėda. Sziczion nekursai šinkorius su
savo draugu apie widurnaktį iš Taur-
laukiū sugriždamas ant wieno perwazo
Danės upės su anūmi susipešęs, o bes-
pešdamu abudu į Danę nuwirtusiu. Szin-
toriaus draugas tapė gywas ištrauktas
iš wandens, o šinkorių tik ryto metą wan-
denyje bepluduriantį atrado.

Gromatnyezia.

D. Rimtui, B. Atwirasis rastelis at-
ėjo. N. S. ir toliaus bus prisiuncijamas.

J. P. dd . . . 5,50 už juštos swodbi-
nes dainas atėjo; kaip weik tos knigos pareis,
taip ir jums prisiūsiu.

Turgaus prelia iš Tilžės.

	18. aprilį 1885.	M. 3	M. 4
Rwiczai, 42 1/2 filogr.	6—	7—	
Rugei, 40 filogr.	4 80	5 60	
Miežai, 35 filogr.	4—	5 20	
Awizos, 25 filogr.	3 10	3 60	
Žirnei } raintieji, 45 filogr.	6—	9—	
} baltieji, 45 filogr.	6—	8—	
Semenei, 35 filogr.	—	—	
Tymotai, 50 filogr.	16—	—	
Koputės, 45 filogr.	2 40	—	
Swiestas, filogr.	1 50	—	
Kiaufei, kapa	2 25	—	
Pymas, ettoliteris (100 lyteriu)	24—	—	
Brangwynas, } ettoliteris	28—	—	
} lyteris	— 30—	—	
Kiaulėna, filogr.	1—	1 10	
Žautėna, filogr.	— 80—	1—	
Werkėna, filogr.	— 80—	—	
Awincziana, filogr.	— 80—	—	
Krāpai prastieji, filogr.	— 34—	—	
Awizų krāpai, filogr.	— 44—	—	
Szienas, centneris	1 90	2 30	
Sziaudai, kapa po 600 filogr.	18—	24—	

Berlyniskis rublio kursas.

100 rubliu:
11. 199,50 mf. 13. 197,10 mf. 14. 195,50 mf.
15. 196,50 mf. 16. 198,85 mf. 17. 202,35 mf.

Szpyrtus 17. aprilį.

41,25 mf.

Apsakymai.

AUSZRA.

Laikraštis išleidžiamas Lietuvos mylėtojų,

išseina kas mėnesį kartą, pavyzdyje knygutės 32 — 48 pusiu. Prūsų Lietuvoje, Vokietijoje ir visose kitose žemėse kasztūja ant metu 4 mk. 50 pf. su nusiuntimu po jūstele. Rusizkoje Lietuvoje ir paczijoje Rusijoje kasztūja su nusiuntimu 4 rublius (8 markius). Atskirus numeris kasztūja 40 pf. su nusiuntimu. Apsakymai Auszros rėdystėje priimami užmokami už kožną pusiau dalytą eilutę po 20 pf., laikytojai pusę tiek temoka.

Jau sukako per du metu, kada pulkelis mokintu Lietuvių susidėjo išleisti laikraštį, kursai atkeltu lietuviszką kalbą iš sužuvimo, kad lietuviszkoje kalboje visokius naudingus mokslus pranesz ir tarp Lietuvininku kultūrą platīs. — „Auszra“, tasai laikraštis, kreipiasi prie kiekvieno nūszirdaus Lietuvininko, dar neužmirszusio savo tėviszkės praitinės ir savo tėvų kalbos. Szime laikrasztyje kožnas, ir mokjtas ir nemokjtas, ir bagoczius ir vargužis, atras skaitydamas szirdies ramumą, jo mislys susijieszkos kelią, kuriūmi eidamas galės savo paszalpą atneszti prie attaisymo giminės ir kalbos.

„Daugel metu svėts rokavo,
Musu žemė kaip prazuvo,
Kaip užmirszo kalbą savo
Ir užmirszo, kūmi buvo.
Bet ką amžiai pagadino,
Laikas yra sutaisyti . . .“

„Auszros“ rėdystė Bitėnūse.

Gromatas, rankraszczius, iszsiraszczius ir pinigings priima:

Martynas Jankus, Bitėnai per Lumpėnus (Lompönen Ost-Preussen).

Geriausią perkama wersmę
po užstova tikrumo
dėl

audziamu medzvilniui
kožname numerhyje,
jūftu ir nesūftu,

audziamu medzvilniui
trošytu (parvūtu) tik tikrūse dažūse,

milams wilnu
šwiespilkei maišytūse dažūse,
widutinei pilku ir tamšpilku,
wijai cychtoje wilnoje,

milams vilnu
dažytu kožmūse dažūse,

maszyniniui siulu,

— baltūtu ir nebahtūtu, —
geriausioje ir daugiausie laifanczijoje
wertybėje. Tūse dalykūse tik wisu
geriausius tamorus turiu ir jūš
pardūdu ir prefios nepribūdamas
ant pigiausiuju prefiu.

Waldemar'as Gassner'is

Tilžėje,
wotifkoje uliczioje 12.

Knyga Ispaniūwe J. Syberta Ragainėje, ant turgaus 180

prisišiuo Lietuwininkams pagatawoti wifokius spaustuwyštės dalykus; spauda (drufka) **knygu, knyguozin, wifoku apsakymu, pakwietimu** t. t. ant južadėtuwiu, ant swodbos, ant triffthnu, šermeniu; wiešiu (wifytės) korteliu, **lietuwiškioje**, wotifkoje ir kitose talbose kū pigiausie, greicziausie ir dailiausie atliekama. Uždawimai iš kitur weikliausie pagatawujami.

Weilei pasitikebamas su uždawimais nū Lietuwinininku galėsęs pasi-
džiaugti pasirašo

ju pagarbe

J. Sybertas.

Kas mellytu Karaliaucziuje išleidžiamąjį

„Lietuwiška Polhtiška Laikrašti“

tifrai pažinti gauti, ne taip, kaip jis nū nefurio lietuwiško laiško apsielbiamas, tas te nesibaibo, jį ant wieno bertainio meto apsieltiūti. Staitydams, patš tožnas persiliudys, fokią neteisybę jam ana pifta pašalba daro. —

Prie kožno pušto apsieltiūjant, kštūja „Liet. Pol. Laikraštis“ 65 pf. Nū pušto pacziam jį paršinešant, kštūja jis tift 50 pf.

Karaliaucziuje, merco mėnesiūje 1885.

Redyšte „Lietuwiško Polht. Laikraščio.“

Kristupas Ribekta.

Lietuwininkai užprašomi ant naujojo metu bertainio apsieltiūti kas nebėse išeinantijį

Niamuno Sarga.

Wisi puštai, gromatnešie ir pati laifrašczio spaustuwe priima apsieltiawimus už 35 pf., su atnešimu į namus 50 pf. ant bertainio meto.

Redyšte „Niamuno Sargo“.

Wisi wchrausybiskti

raštai(pormularai)

yra gaunami

J. Syberto

Ragainėje spaustuweje.

Čikės Kelewis,

pirma „Naujas Kelewis“, laifrašczio prefiu raistūse 1884 2. dal. o num. 7. išeina Tilžėje kas nebėse pėtnoczioje. Wsi-
rašymus ant šio laiško už prefia

50 pf. ant metu bertainio

Tilžėje Keilenderio knigu spaustuwe, titur wisi puštai priima.

„Tilžės Kelewis“ pargabena, nepriffaitant wėros ir moškio surašu, tai, kas swarbiausia, iš dienos nufdawimu, faralyštės ir cėcorystės jaimo jufirodžimius, žines iš mēstoir iš provincijos, prisaifintuju judo pranešimus, papasatojimus, wifokią žinę, turgaus prefias iš Tilžės, Klai-
pėdos ir Karaliauczius, galwiju ir aršliu metturgius, maltu pardūdamas dienas, rubliaus kūrą, gromatnyczią ir t. t.

Apsakymai,

už torpo šifling eilę 10 pf., randa per „Tilžės Kelewis“ wifuose walsczinuose, tur Lietuwininkai ghwena, didziausiajį praplatiuima. Pergulduymas į lietuwišką kalbą nelo nefastūja.

Išleistiwe Tilžės Kelewis,

J. Reylander'is ir sunus.

Gaspada

Augusto Paarmann'o

Tilžėje, netoli gelšfeldwario, tur 12 kelewiu stubu ir yra wisu kūmi, to sweczias tik pageidantu, aprupinta. Staldu fokia 30 aršliu randa; yra ir wežimams pasiūres. Prefios tantiaus aplankant labai žemos. Tarnaujantieje kalba lietuwiškai. Pasilecewoja kelewiams reikalui atfirandant.

Ar rojuje lietu- wiškai kalbejo?

Pirmoje sekmėniu šwenteje
ant penkiu žegoriaus Brūzis leforius Tilžėje ghwenas lietuwiškais žodžiais iš-
guldyš, kad „rojaus“ kalba lietu-
wiška buwusi.

Gleistini ženkloi kštūją pusauksing jau dabar apsieltiūti prie

Brūzio leforiaus Tilžėje

Rasernstr. 18.

Szeimynykszcziams szluzmos knygos
matrozu szluzmos knygos

ir

darbo knygos
yra gaunamos

Syberto
ipauštuweje.